Позиция на Асоциацията на прокурорите в България и Камарата на следователите в България

Независимостта на съдебната власт като гарант на правовата държава е сред най-фундаменталните достижения на съвременното демократично общество. Именно поради това не можем да останем безучастни, когато за пореден път ставаме свидетели на публични и целенасочени опити за пряка намеса в работата на съдебната власт от отделни политически фигури в навечерието на избори.

В условията на задълбочаваща се политическа криза, усложнени социално-икономически процеси и сериозна ерозия на доверието в институциите считаме за необходимо да напомним хронологията на процесите, довели до настоящата ескалация на напрежение около съдебната власт, за да бъде направена коректна и обективна оценка на случващото се.

В продължение на години Народното събрание не изпълнява своето конституционно задължение да избере нов състав на Висшия съдебен съвет. Това обективно доведе до продължаване на мандатите на действащите членове по силата на закона – правна последица, предвидена именно с цел да не се допусне институционален вакуум и блокиране на съдебната система. Днес това състояние, породено от политическо бездействие, целенасочено се използва като аргумент за внушения за нелегитимност на органи и фигури в съдебната власт, като удобно се премълчава кой носи отговорността за възникването му.

Паралелно с това в публичното пространство се наблюдава тенденциозно смесване на правни въпроси с политическа реторика, при което институционални проблеми се персонализират и се превръщат в инструмент за акумулиране на краткосрочни политически дивиденти. Кадрови въпроси в съдебната система се използват като предизборни лозунги, а институционалният диалог се подменя с публичен натиск.

Политическите призиви за отстраняване или назначаване на конкретни лица на ръководни позиции в съдебната власт могат да бъдат тълкувани единствено като форма на натиск. Подобни действия създават риск от блокиране на наказателни производства, от дестабилизиране на съдебната система и от подкопаване на общественото доверие, като в същото време обслужват единствено тясно партийни интереси и краткотрайна политическа видимост.

Крайно недопустимо е упражняването на пряк или косвен натиск върху Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет с цел вземане на кадрови решения, обслужващи конкретни политически цели. Още по-смущаващо е, че тази практика се превръща в устойчив модел на политическо поведение, който се активира в ключови моменти – при политически кризи, предизборни кампании, при разглеждане на дела с висок обществен интерес, при предприемане на процесуални действия спрямо лица с имунитет или със значителни икономически и лобистки ресурси.

В резултат общественият дебат системно се измества от необходимите законодателни решения и институционалната отговорност към манипулативни внушения за „узурпация“, „незаконност“ и „контрол“. Особено тревожно е прокарването на тези внушения чрез обвързване на независими органи на съдебната власт с честността на изборния процес. Подобен подход е в разрез с правната и демократичната логика и представлява опасен прецедент за подчиняване на правосъдието на политическия календар.

Пряката отговорност за липсата на нови състави на ръководствата на редица институции, за законодателните пропуски и за създадените правни противоречия принадлежи на законодателната власт. Периодичното и прибързано прекрояване на законите, както и фрагментарните промени в Конституцията без ясна оценка на последиците, не водят до стабилност, а задълбочават институционалната криза.

По силата на действащото законодателство настоящият състав на Висшия съдебен съвет не разполага с правомощия да открие процедури за избор на нов главен прокурор или председател на Върховния административен съд. Такива процедури могат да бъдат проведени единствено от новоизбран Висш съдебен съвет – процес, който вече повече от три години не е дори започнат в рамките на няколко последователни парламента.

В правовата държава въпросите за мандатите, правомощията и легитимността се решават чрез Конституцията, законите и съдебния контрол, а не чрез политическо говорене и партиен натиск, представян като институционална критика. Докато не бъде поета отговорност за първопричините на кризата, напрежението ще продължи да се възпроизвежда за сметка на стабилността на институциите и обществения интерес.

Изкуственото противопоставяне между съдебната власт и обществото и насаждането на недоверие към държавните институции ерозират държавността и обслужват единствено тесни политически интереси, но не и българските граждани. Доверието в институциите може да бъде възстановено единствено чрез спазване на принципите на правовата държава, а не чрез опити за тяхното заобикаляне или политическа употреба.

Асоциацията на прокурорите в България и Камарата на следователите в България призовават Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет да отстоява своята институционална независимост и да се противопостави на всеки опит за политически натиск.

Призоваваме и парламентарно представените политически сили да спазват Конституцията и принципа на разделение на властите, като се въздържат от действия, които застрашават функционирането на съдебната система и доверието в правосъдието.

09 Януари 2026